

Rok 2025 w działaniach Fundacji Karaimskie Dziedzictwo

W mijającym roku obchodziliśmy jubileusz dziesięciolecia działalności Fundacji Karaimskie Dziedzictwo wyznaczony pierwotnym wpisem do Krajowego Rejestru Sądowego dokonany 14 kwietnia 2015 r. przez Sąd Rejonowy w Warszawie.

Początek roku przyniósł interesujące spotkanie w Dolnośląskim Urzędzie Wojewódzkim z przedstawicielami Komitetu Ekspertów ds. Europejskiej Karty Języków Regionalnych lub Mniejszościowych (COMEX). Stało się ono okazją do przedstawienia przez reprezentantów mniejszości problemów, z którymi mierzą się społeczności posługujące się językami regionalnymi i mniejszościowymi. Sytuację języka karaimskiego, wpisanego już przed ćwierćwieczem do *Atlasu języków zagrożonych UNESCO* jako krytycznie zagrożonego, przedstawił niżej podpisany. Zgłoszona pilna potrzeba dokumentowania brzmienia języka karaimskiego w wywiadach terenowych z jego ostatnimi natywnymi użytkownikami spotkała się ze zrozumieniem wizytujących gości, a także z przychylnym podejściem kierownictwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. Zaowocowało to zwiększeniem dotacji przyznanej na ten cel na rok 2025, co umożliwiło zintensyfikowanie działań, w tym zwiększenie liczby wyjazdów na Litwę w celu pozyskiwania materiału nagraniowego.

W upływającym roku Fundacja Karaimskie Dziedzictwo realizowała cztery zadania publiczne na podstawie umów zawartych z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji: *Karaimskie warsztaty edukacyjno-integracyjne na Litwie 2025*, *Nagrania terenowe ostatnich użytkowników wymierającego języka karaimskiego 2025 r.*, *Bezinwazyjne badania archeologiczne na terenie Cmentarza Karaimskiego w Warszawie* oraz *E-Karaimi: Bezpieczna przestrzeń cyfrowa bez barier*.

Badania archeologiczne na terenie Cmentarza Karaimskiego w Warszawie należały do przedsięwzięć wymagających szczególnej staranności organizacyjnej. Konieczne było bowiem uzyskanie i skoordynowanie stosownych zgód Stołecznego Konserwatora Zabytków oraz Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie, a także nawiązanie współpracy z doświadczonym wykonawcą dysponującym odpowiednim zapleczem technicznym. Po dopełnieniu wszystkich formalności

Nowoczesne technologie pozwalają na bezinwazyjne badanie cmentarza

przeprowadzono na cmentarzu bezinwazyjne badania z wykorzystaniem nowoczesnych metod geofizycznych. Zastosowany georadar umożliwił obrazowanie struktur znajdujących się pod powierzchnią gruntu na podstawie analizy fal elektromagnetycznych, natomiast urządzenie typu Lorenz pozwoliło na precyzyjne wykrywanie anomalii związanych z dawną ingerencją

w warstwy ziemi. Rezultatem badań była identyfikacja dawnych, nieoznaczonych miejsc grzebalnych przy pełnym poszanowaniu charakteru miejsca oraz wskazanie obszarów możliwych do wykorzystania dla współczesnych pochówków.

Realizacja zadania *E-Karaimi: Bezpieczna przestrzeń cyfrowa bez barier* miała na celu utrzymanie, modernizację i zabezpieczenie cyfrowej infrastruktury Fundacji Karaimskie Dziedzictwo. Działania obejmowały zakup narzędzi, administrowanie stroną internetową, zarządzanie serwerem oraz obsługę kont e-mail, w tym migrację stron internetowych, serwera i poczty, zapewniającą najwyższy poziom bezpieczeństwa i wydajności. Wdrożono również działania zabezpieczające, rozwojowe i promocyjne.

W lutym, a więc w okresie mniej restrykcyjnym pod względem wycinki drzew, po interwencjach w stołecznych służbach udało się doprowadzić do usunięcia z terenu miejskiego starożytnego, chorego drzewa zagrażającego upadkiem na ogrodzenie Cmentarza Karaimskiego w Warszawie, co pozwoliło oddalić ryzyko zniszczeń i związanych z nimi kosztów, jakie ponieśliśmy w roku poprzednim. Kontynuacją działań porządkowych na terenie nekropolii były przeprowadzone w czerwcu przez specjalistyczną firmę prace obejmujące pielęgnację zieleni oraz wywiezienie odpadów organicznych sfinansowane przez Fundację Karaimskie Dziedzictwo.

W kwietniu Fundacja Karaimskie Dziedzictwo sfinansowała wydanie opracowanej przez dr Annę Sulimowicz-Keruth broszury zawierającej część liturgii na Święto Paschy. Z okazji jego obchodów członkowie społeczności karaimskiej spotkali się 13 kwietnia w opłaconej przez Fundację sali w Warszawie. Ta sama przestrzeń została ponownie wynajęta na jesienne wydarzenie z okazji październikowego Święta Odpuszczenia Grzechów.

16 maja 2025 r. członkowie Zarządu Fundacji Karaimskie Dziedzictwo na zaproszenie Fundacji Krymski Dom wzięli udział w spotkaniu poświęconym 81. rocznicy deportacji Tatarów Krymskich. Gospodarzem wydarzenia była Ambasada Łotwy w Rzeczypospolitej Polskiej. Spotkanie poświęcono upamiętnieniu losów deportowanej społeczności i refleksji nad jej historią.

Setna rocznica urodzin Aleksandra Dubińskiego (1924–2002) stała się okazją do wyprodukowania w Wilnie przez Litewskie Stowarzyszenie Kulturalne Karaimów (LKKB), przy współudziale Fundacji Karaimskie Dziedzictwo (Uchwała Zarządu nr 1/1/2025), filmu wspomnieniowego poświęconego temu urodzonemu w Trokach turkologowi i karaimoznawcy. Zamknięty pokaz przedpremierowy dla społeczności karaimskiej odbył się w grudniu 2024 r. w Trokach. Transkrypcji wielojęzycznego filmu na języki polski i angielski dokonano siłami własnymi Fundacji Karaimskie Dziedzictwo.

Okazją do premierowego pokazu filmu dla polskiej publiczności – obecnie dostępnego na stronie <https://fundacja.karaimi.eu/pl> – było spotkanie zorganizowane 21 maja

2025 r. na Uniwersytecie Warszawskim przez Zakład Turkologii i Ludów Azji Środkowej Wydziału Orientalistycznego, Fundację Karaimskie Dziedzictwo oraz członków studenckiego Koła Naukowego Świata Turkijskiego. Oprócz filmu poświęconego postaci dr. Aleksandra Dubińskiego, wieloletniego wykładowcy warszawskiej turkologii, zebrani wysłuchali podsumowania dziesięciu lat działalności Fundacji Karaimskie Dziedzictwo, a także opowieści o karaimskim tańcu i zespole Dostlar połączonej z krótkim występem artystycznym.

3 czerwca 2025 r. odbyło się posiedzenie Rady Fundacji Karaimskie Dziedzictwo z udziałem członków Zarządu Fundacji. Jego głównym celem było omówienie działalności w roku poprzednim. Po pozytywnym odniesieniu się członków Rady do informacji sprawozdawczych Rada Fundacji zatwierdziła sprawozdania merytoryczne i finansowe z działalności Zarządu oraz udzieliła Zarządowi absolutorium za rok 2024. Zarząd Fundacji przedstawił również zakres prac bieżących oraz planowanych w najbliższym okresie.

Latem, przy współpracy karaimskich organizacji na Litwie, przeprowadzono doroczne warsztaty edukacyjno-integracyjne. Ich celem jest zarówno edukacja, jak i integracja członków społeczności we wszystkich grupach wiekowych, co przyczynia się do spowolnienia procesów asymilacyjnych, a przede wszystkim do podtrzymania i rozwoju tożsamości kulturowej mniejszości karaimskiej. Jak co roku wiele radości przyniosły warsztaty malarskie, podczas których pod fachowym okiem instruktorów powstawały artystyczne wizje trockiego pejzażu. Wykłady poświęcone różnym aspektom karaimskiego dziedzictwa kulturowego zgromadziły liczne grono zainteresowanych, wypełniając salę trockiej szkoły i owocując żywymi dyskusjami z prelegentami. Najmłodszy doskonale bawili się na obozie *Kujaščeč* (Słoneczko), natomiast młodzież integrowała się podczas zajęć na wodzie w litewskim interiorze. Letnie warsztaty na Litwie niezmiennie cieszą się popularnością wśród Rodaków z Polski i Litwy, a także z bardziej odległych krajów – Francji, Wielkiej Brytanii, Kanady oraz Stanów Zjednoczonych.

24 września 2025 r. w siedzibie Muzeum Niepodległości w Warszawie dr Anna Sulimowicz-Keruth w ramach cyklu Salon Przebendowskich wygłosiła wykład pt. „Karaimi w Polsce i na Litwie”. Otwarte spotkania w Pałacu Przebendowskich/Radziwiłłów popularyzują wiedzę o historii Polski i świata oraz promują dialog i wymianę myśli.

1 października 2025 r. Mariola Abkowicz, Anna Sulimowicz-Keruth oraz Adam J. Dubiński, jako reprezentanci karaimskich organizacji pozarządowych, uczestniczyli w spotkaniu z ekspertami Rady Europy, przybyłymi do Polski na piątą wizytę monitorującą Komitetu Doradczego Konwencji Ramowej o Ochronie Mniejszości Narodowych (KMFN). Podczas spotkania rozmawiano o sytuacji karaimskiej mniejszości etnicznej w Polsce oraz o jej problemach i stojących przed nią wyzwaniach w obszarach objętych Konwencją Ramową.

Śladem lat ubiegłych, również w mijającym roku Fundacja Karaïmskie Dziedzictwo włączała się organizacyjnie i merytorycznie w wydarzenia świata nauki.

W dniach 13–14 listopada 2025 r. na Uniwersytecie Warszawskim odbyła się konferencja turkologiczna *The International Conference on Turkic Studies* zorganizowana przez Zakład Turkologii i Ludów Azji Środkowej oraz Centrum Studiów Azerbejdzańskich na Wydziale Kultur Azji i Afryki (dawniej Wydział Orientalistyczny) przy współpracy z Fundacją Karaïmskie Dziedzictwo. Wydarzenie objęły patronatem cztery placówki dyplomatyczne: Ambasada Republiki Azerbejdżanu, Ambasada Republiki Kazachstanu, Ambasada Republiki Turcji oraz Ambasada Republiki Uzbekistanu. W konferencji uczestniczyło wielu znamienitych gości ze świata nauki i dyplomacji. W programie znalazło się kilka wystąpień o tematyce karaimoznawczej, a także pokaz filmu *Aleksander Dubiński – wybitny turkolog urodzony w Trokach* z angielskojęzyczną transkrypcją. Film w tej wersji dostępny jest pod adresem: <https://www.youtube.com/watch?v=JnUUARfK2bI>.

Wątki karaimskie były również obecne podczas 14. Międzynarodowej Konferencji Orientalistycznej pt. *Cultures of Asia and Africa: Old Subjects, New Approaches?* zorganizowanej w dniach 17–18 listopada 2025 r. na Uniwersytecie Warszawskim przez Polskie Towarzystwo Orientalistyczne oraz Wydział Kultur Azji i Afryki we współpracy z Fundacją Karaïmskie Dziedzictwo. Dofinansowanie konferencji zostało zrealizowane ze środków pozyskanych z odpisów od podatku dochodowego osób fizycznych na rzecz Organizacji Pożytku Publicznego.

Trockie aktywności we wszystkich grupach wiekowych

10 grudnia 2025 r. dwoje członków zarządów karaimskich organizacji pozarządowych zostało odznaczonych medalami Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego za wieloletnią działalność na polu kultury. Srebrny Medal „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” otrzymała Mariola Abkowicz, a Brązowy Medal – Adam J. Dubiński.

Rok 2025 był okresem intensywnej realizacji zadań statutowych Fundacji Karaïmskie Dziedzictwo. Przed Fundacją stoją kolejne wyzwania wynikające z potrzeb społeczności karaimskiej oraz przyjętych kierunków dalszej aktywności.

U progu nowego roku Zarząd Fundacji Karaïmskie Dziedzictwo składa podziękowania współpracownikom i sympatykom Fundacji, w szczególności osobom wspierającym jej działalność poprzez przekazanie 1,5% podatku dochodowego. ■

Film *Aleksander Dubiński...*
w serwisie YouTube

Adam J. Dubiński
Fot. z zasobów FKD